

BOBRZA

Właność biskupów krakowskich, w latach 1610–1613 powstał tu pierwszy polski wielki piec hutniczy. Są tu pozostałości niedokończonych huty żelaza (największe na ziemiach polskich), o piecu wielkich piecek zasypujących od góry z początku XIX wieku. Do dziś zachowało się monumentalny mur oporowy o długości 400 metrów i wysokości około 15 metrów, ruiny budynków fabrycznych i osiedla robotniczego oraz wyremontowany dom zawiadowcy (Dworek Bobrza). Rzeka Bobrza to prawy i najdłuższy dopływ Czarnej Nidy o długości 48,9 kilometra, jedna z „najpracowitszych” rzek przemysłu staropolskiego z licznymi zbiornikami wodnymi.

The village was property of the Bishops of Kraków. It was here that the first blast furnace in Poland was built between 1610 and 1613. There are also remains of an unfinished steel mill (the largest one in Poland), with five blast furnaces changed at the top, dating from the early nineteenth century. Other surviving structures include the monumental retaining wall, 400 metres long and about 15 metres tall, the ruins of factory buildings and workers' housing estate, and the renovated house of the station master (the Bobrza Manor House).

The Bobrza River, with a length of 48.9 kilometres, is the longest right tributary of the Black Nida River, and one of the „busiest” industrial rivers in the Polish Commonwealth, with numerous water reservoirs.

BORKÓW

Miejscowość wypoczynkowa położona wśród lasów nad rzeką Belnianką. Nad zalewem o powierzchni 36 hektarów znajdują się najpiękniejsze kąpielisko w regionie, z licznymi atrakcjami (park linowy, atrakcja ściana wspinaczkowa, paintball). Jest to jedno z najpopularniejszych miejsc wypoczynku nad wodą na tym terenie, z czystą plażą, mołą i wyszczególnioną szpiztu wodnego (łódki, kajaki, rowery wodne). Milionisty wędkiowania mogą liczyć na złowienie szczupaka, okonia i sandacza. Znajduje się tu też ośrodek jazdy konnej, a w terenie wytyczono są liczne trasy. Rozwinięta baza noclegowa i gastronomiczna umożliwia zorganizowanie dłuższego pobytu.

A holiday resort situated amidst the forests on the Belnianka River. The shores of the 36-hectare artificial lake contain the most beautiful bathing area in the region, with numerous attractions (ropes course, airball, climbing wall, paintball). The clean beach, pier and water equipment rental services (boats, canoes, water bikes) make the place one of the region's most popular holiday destinations for water lovers. Fishing enthusiasts can be sure to catch a pike, a perch or a pikeperch. There is also a horse riding centre, and numerous tourist trails. The well-developed accommodation and food services enable a longer stay.

CISOWSKO-ORŁOWIŃSKI PARK KRAJOBRAZOWY / THE CISÓW-ORŁOWIŃSKA LANDSCAPE PARK

Został utworzony w 1988 roku jako zespół parków otaczających Świętokrzyski Park Narodowy. Zajmuje powierzchnię 21 362 hektarów i obejmuje obszar kompleksów leśnych i wzgórz Pasma Orłowińskiego, Wzgórz Bardziańskich, Pasma Cisowskiego i Pasma Ocieckiego. Cztery rezerwy stanowią tu największe i najwartościowsze obiekty przyrody. Rezerwat leśny Zamczysko obejmuje fragment lasu bukowego o charakterze pierwotnym, największy w regionie naturalny kompleks leśnych torfowisk to rezerwat Białe Ługi. Pozostałe dwa rezerwy torfowiskowo-leśne to Cisów im. prof. Zygmunta Czubińskiego i Słopic.

It was established in 1988 as a complex of parks surrounding the Świętokrzyski National Park. It occupies an area of 21,362 hectares and covers forest complexes and hill ranges including: the Orłowiński Range, Bardziańskie Hills, Cisowski Range and Ociecki Range. The most interesting and valuable natural sites in the Park are the four nature reserves. The Zamczysko forest reserve covers part of the primeval beech forest. The largest natural complex of peatland is protected by the Białe Ługi reserve. The other two peatland and forest reserves are Cisów and Słopic.

KIELCE

Stolica województwa świętokrzyskiego z zabytowym centrum (Wzgórze Zamkowe z pałacem biskupów krakowskich i katedrą), licznymi muzeami i atrakcjami przyrodniczymi (pięć rezerwatów przyrody) oraz z Parkiem Kultury i Wypoczynku. Atrakcyjne turystycznie tereny miasta Kielce umożliwiają skorzystanie z różnych form aktywności, są tu trasy piesze, rowerowe, konne, narciarskie z wycieczkami na górze Pierścienicy i Telegraf. Do atrakcji geologicznych należą: Geopark na Wierznia Hills, i the caves on the Kadzielnia, Słchowice, Biesiek – Biłogon. Są też malowniczo położony kościół i klasztor na Karłowcu oraz drewniany kościółek w stylu zakopiańskim w Biłogonie.

The capital of the Świętokrzyskie province, with its historic centre (the Castle Hill) with the Palace of the Kraków Bishops and the Cathedral), numerous museums and natural highlights (five nature reserves), and the Park of Culture and Recreation allows the visitors to enjoy various forms of activities (hiking, cycling and equestrian routes, as well as ski trails with the ski lifts on the Pierścienica and Telegraf Mountains). The geological attractions include: the Geopark on the Wierznia Hills, and the caves on the Kadzielnia, Słchowice, and Biesiek – Biłogon Hills. Other places of interest are: the beautifully situated church and monastery on the Karłowca Hill and the wooden church in Biłogon, modelled on the churches found in Zakopane.

KLIMONTÓW

Miasto w 1604 roku założył Jan Zbigniew Ossoliński. On też ufundował późnorenesansowy klasztor Dominikanów i kościół NPM i św. Jacka z cennym wyposażeniem (stalle w prezbiterium, chór muzyki, wczesnobarokowy ołtarz, dekoracja sklepienia). Bardzo ciekawa jest architektura drugiego kościoła – kolegiaty św. Józefa, wzniesionej na planie elipsy nakrytej kopułą przez Wawrzynca Senesę w 1637 roku, fundacji Jerzego Ossolińskiego. Wyposażenie kościoła jest barokowe. Klimontów to miejsce urodzenia Bruno Jasińskiego – piarza kultury. W pobliżu Ryńku znajdują się dawna synagoga i budynek dawnego banku.

The town was founded in 1604 by Jan Zbigniew Ossoliński. He also founded the late Renaissance monastery of the Dominican Friars, the Church of the Blessed Virgin Mary, and the Church of St. Hilary containing valuable interior decoration (stalls in the chancel, choir, early Baroque altar, decorated vaults). Another example of interesting architecture is the Collegiate Church of St. Joseph, built on an elliptical plan and covered by a dome. The church, erected by Lawrence Senes, was founded by Jerzy Ossoliński in 1637. The church has a Baroque interior. Klimontów is the birthplace of Bruno Jasiński, a writer of the Polish futurist movement. There is a former synagogue and a former bank building in the vicinity of the Market Square.

KOŃSKIE

Miasto powiatowe związane z historią rodów Odrowążów, Małachowskich i Tarnowskich. W 1748 roku uzyskało prawa miejskie za sprawą Kancelarza Wielkiego Koronnego Jana Małachowskiego. Kościół pw. św. Mikłaja z 1520 roku wzniesiono w miejscu poprzedniego romańskiego fundacji Iwo Odrowąca, a przebudowano w latach 1902–1903 w stylu neogotyckim. Wewnątrz znajdują się przebudowane ołtarz i liczne epitafia. Jest też zespół parkowo-pałacowy z małą architekturą ogrodową: oranżerią egipską, świątynią grecką i glorią oraz kościół św. Anny z XVIII wieku przy cmentarzu parafialnym i cmentarzem z II wojny światowej.

The capital of a district, associated with the history of the Odrowąż, Małachowski and Tarnowski families. In 1748, Końskie received its municipal charter, owing to the efforts of the Great Crown Chancellor Jan Małachowski. The St. Nicholas Church of 1520 was built on the site of the previous Romanesque church founded by Iwo Odrowąż, and was redesigned in 1902–1903 in the neo-Gothic style. Its interior contains a late Baroque altar and numerous epitaphs. Other places of interest are: the park and palace complex with small stone structures: an Egyptian orangery, a Greek temple and glorieta, as well as St. Anne's Church of the 18th century, located near the parish cemetery (containing a cemetery of the First World War).

OBLEGOREK, HENRYK SIENKIEWICZ'S MANSION / OBLEGÓREK, HENRYK SIENKIEWICZ'S MANSION

Posiadłość tę polski noblista Henryk Sienkiewicz otrzymał w darze od społeczeństwa z okazji 25-lecia pracy literackiej. Pałacy projektu Hugona Kuder, z wkomponowanym pawilonem Miocystawa Halla i dworem myśliwskim Tarłów, miał być muzeum poświęcone życiu i twórczości pisarza z ekspozycją wnętrza. Młody Franciszek Szamota urządził piękny park, w którym rosła pomnikowe dęby, lipy, platany, jesiony wielki i jesiony rzadkich gatunków drzew i krzewów, można wymienić z nich choćby tulipanowca amerykańskiego. We wsi działa muzeum kowalstwa artystycznego w starej kuźni Antoniego Mocka.

This estate was a gift for the Polish Nobel Prize winner, Henryk Sienkiewicz, from a grateful nation on the 25th anniversary of his literary career. The mansion, designed by Hugon Kuder, was built as an extension to the already existing Miocystaw Hall's pavilion and Tarlo's hunting house. Now it is a museum devoted to Sienkiewicz's life and work, with an exhibition of the interiors. The beautiful park that surrounds the house was laid out by Franciszek Szamota. It contains monumental oak, lime, plane, ash and many other rare species of trees and shrubs, such as, for example, the American tulip tree. The village also hosts a museum of artistic metalwork, located in the old smithy of Antoni Mock.

PODZAMCZE PIEKOSZOWSKIE

We wsi wznoszą się ruiny barokowej rezydencji Tarłów herbu Topór, jednego z najbogatszych swego czasu rodów magnackich w Polsce, wybudowanej na wzór pałacu biskupów krakowskich w Kielcach przez Tomasa Poncego. Pałac w latach 1645–1650 wznosił Jan Aleksander Tarło dla małżonki Anny Czartoryskiej, którą według legendy przwiózł do pałacu saniami. A że było lato, drogę do rezydencji wysypano solą. Pałac wielokrotnie zmieniał właścicieli, do 1945 roku był własnością Dobrzańskich, krewnych słynnego majora Hubala. Przejęty przez Państwo, stanowi obecnie malowniczą ruinę.

The village features the ruins of the Baroque mansion which once belonged to the Tarło family of the Topór coats of arms, one of the wealthiest aristocratic families in Poland at that time. The palace was built under the direction of Tomasz Poncego, and modelled on the Palace of the Kraków Bishops in Kielce. The Palace was erected in the years 1645–1650 by Jan Aleksander Tarło for his wife Anna Czartoryska whom, as legend has it, he brought to the Palace in a sleigh. As it was summer, the road to the residence had to be sprinkled with salt. The Palace had many owners. Until 1945, it belonged to the Dobrzański family, relatives of the famous Major Hubal (a Polish guerrilla commander during the Second World War). Taken over by the state, the palace is increasingly falling into ruin.

RAKÓW

Założony w 1567 roku przez Jana Sienińskiego herbu Dębno, kasztelana żarnowskiego i wojewodę podolskiego, na tzw. surowym korzeniu. Dawna stolica arian – braci polskich. W 1602 roku powołano tu synag Akademię Rakowską. Rokokowy Rokokowe zabudowało wygnanie arian w 1638 roku. Zachowały się: dom dójcia, dom ministra zboru braci polskich z XVII wieku (obok kościoła), Kościół Świętej Trójcy wzniesł biskup krakowski Jakub Zadzik w miejscu zburzonego zboru arianskiego w latach 1640–1645. W pobliżu Rakowa, w połowie drogi do Kielca, wznosi się Luterska Góra – dawne miejsce pochówku braci polskich.

Founded in 1567 in „cruda radice” (on a previously empty site) by Jan Sieniński of the Dębno coat of arms, castellan of Żarnów and voivode of Podole. The former capital of the Arians, also known as the Polish Brethren (a radical Protestant group). In 1602, the famous Raków Academy was established here. The tower's growth was halted by the expulsion of Arians in 1638. The preserved historic buildings include: the mayor's house and the 16th century house of the minister of the Polish Brethren congregation (next to the church). The Church of the Holy Trinity was built by Jakub Zadzik, the Bishop of Kraków, on the site of the demolished Arian church in the years 1640–1645. Halfway between Raków and Dębno, a former burial place of the Polish Brethren is located, known as the Luterska Góra (Luther's Hill).

SANDOMIERZ

Historyczna stolica księstwa i województwa sandomierskiego, położona na wzgórzach leśnych nad doliną Wisły, została rozszerzona za sprawą seryalu „Ojciec Mateusz”. Do największych atrakcji Sandomierza należą: średnio-wieczny Rynek z ratuszem, Brama Opatowska z tarasem widokowym i pozostałości murów miejskich, późnromański kościół św. Jakuba, zamek królewski mieszczący muzeum okręgowe, katedra, podziemna trasa turystyczna, lesowy Wąwóz Królowej Jadwigi. Po zwiedzeniu Starego Miasta warto wybrać się w rejs statkiem po Wiśle i w Góry Pieprzowe – skupisko wielu rzadkich gatunków dzikich róz.

The historic capital of the Sandomierski principality and province, located on the loess hills above the Wisłula River valley, was made famous by the TV series „Father Matthew”. The town's major attractions include: the medieval Market Square with the Town Hall, the Opatowska Gate with an observation deck and remains of the city walls, the late Romanesque Church of St. James, the Royal Castle housing the district museum, the cathedral, the underground tourist route, the loess gorge of Queen Jadwiga. A tour of the Old Town can be followed by a cruise on the Wisłula River into the Pieprzowe Mountains which are home to many rare species of wild roses.

SIELPIA

Największy ośrodek wypoczynkowy województwa świętokrzyskiego położony jest nad 60-hektarowym zbiornikiem wodnym na rzece Czarnej, wśród lasów sosnowych, z licznymi szlakami turystycznymi (pieszymi, rowerowymi) i przeznaczonymi do nordic walking). Można się tu wybrać do Piekła (wielki i wygodnie skalnie), Nieba czy w dolinę rzeki Krasna. We wsi, w dawnej podlęgarni i waldowni jest Muzeum Zagłębia Staropolskiego z czynnym unikatowym kołem wodnym o średnicy ponad 8 metrów.

The biggest holiday resort of the Świętokrzyskie province is located around the 60-hectare water reservoir on the Czarna River, among pine forests, with numerous tourist trails (intended for hiking, cycling and Nordic walking). From there, one can take a trip to Piekło (Polish: Hell), a village and rocky outcrops, Niebo (Polish: Heaven), or to the Krasna River valley. One of the villages' attractions is the former puddling plant and rolling mill which now houses the Museum of the Old Polish Industrial Region featuring a unique waterwheel, more than 8 metres in diameter, still in operation.

SKOTNIKI

Wieś szlubska wobec zamku w Sandomierzu była własnością rodu Bogorów, którego przedstawiciel Jarosław Bogoria-Skotnicki, arcybiskup gnieźnieński, ufundował gotycki kościół św. Jana Chrzciciela, wzniesiony w latach 1347–1358. W kościele tym odkryto bardzo cenne polichromie z XIV wieku. Jego wyposażenia dopełniają gotyckie portale i drzwi, chrzcielnica z XVII–XVIII wieku oraz ołtarz i stalle. We wsi zachował się dwór z XVII wieku z pozostałościami parku krajobrazowego, wzniesiony na sztucznie wysypanym terenie, otoczony fosą, odkrywany przez rodzinę Skotnickich.

Skotniki was a servant village of the Sandomierz Castle. It belonged to the Bogoria family whose representative, Jarosław Bogoria-Skotnicki, the Archbishop of Gniezno, founded the Gothic Church of St. John the Baptist, built in the years 1347–1358. Inside the church, extremely valuable 14th century polychrome decoration has been discovered. The church interior design is complemented by the Gothic portals and doors, the 17th/18th century baptismal font, and altars and stalls. The village also features an 18th century manor house with the remains of a scenic park, built on an artificially formed rise and surrounded by a moat. The manor has recently been recovered by the Skotnicki family.

SUCHEDNIÓW-OBLEGÓREK / SUCHEDNIÓW-OBLEGÓREK

LANDSCAPE PARK

Utworzony w 1988 roku na powierzchni 21 407 hektarów, obejmuje duży kompleks leśny – część dawnej Puszczy Świętokrzyskiej oraz Pasma Oblegorskiego, Wąwóz Suchedniowski, Tumlińskie i Koloniaskie. Najcenniejsze obszary objęto ochroną rezerwową. Są to rezerwy: leśne Barania Góra i Dalejów, geologiczno-archeologiczno-leśny Kamienne Kęgi, geologiczno-leśny Perzowa Góra i Świnia Góra z największym w kraju drzewostanem mieszanym. W obrębie Parku znajdują się liczne pomniki przyrody z najstarszym drzewem w Polsce – dębem Bartek koło Zagąnska.

The Park was created in 1988, and occupies an area of 21,407 hectares. It includes a large forest complex – part of the Świętokrzyska primeval forest, and the hill ranges of the Oblegorski, Suchedniowski, Tumliński and Koloniaski. The most valuable areas of the Park are protected by nature reserves. These include: the forest reserves of Barania Góra and Dalejów, the geological, archaeological and forest reserve of Kamienne Kęgi, and the geological and forest reserves of Perzowa Góra and Świnia Góra which boast the most beautiful mixed forest stand in Poland. The Park contains numerous natural monuments, including the most famous tree in Poland – the oak tree called „Bartek” which grows near the village of Zagąnska.

ŚWIĘTY KRZYŻ / THE HOLY CROSS

Pobenedyktynski klasztor o tysiącletniej tradycji wznosi się na górze Łysiec (595 m n.p.m.) w sercu Górz Świętokrzyskich. Przechowywane są w nim relikwie Drzewa Krzyża Świętego. W krużgankach jest ekspozycja Muzeum Misyjnego Misjonarzy Oblatów Maryi Niepokalanej (od 1936 roku gospodzący klasztor). Odbudowana po stu latach, w 2014 roku wieża kościoła Świętej Trójcy umożliwia obejrzenie rozległej panoramy. Jest tu też Muzeum Przyrodnicze Świętokrzyskiego Parku Narodowego. Z platformy widokowej nad gólorozem widać wyjątkowe kwarcytowe rumowiska skalne, wał kulturowy z VIII wieku oraz wieżę przekątniową RTV o wysokości 157 metrów.

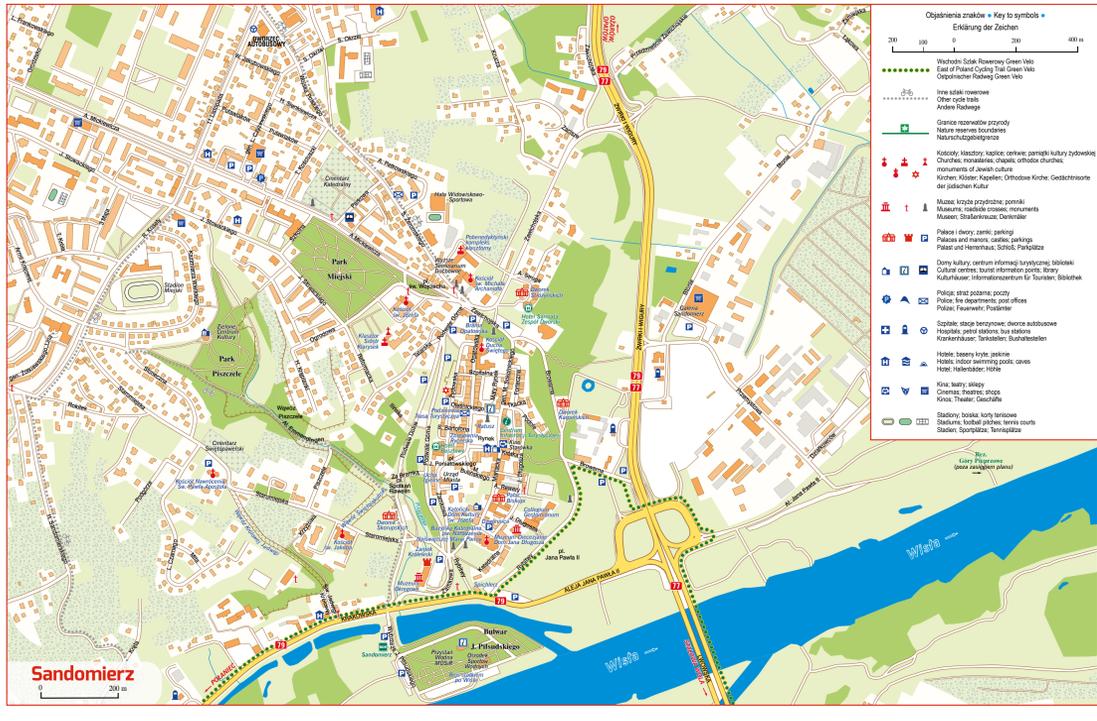
The former Benedictine monastery with a history reaching back one thousand years, perched on top of the Lysiec Mountain (595 m asl) in the heart of the Świętokrzyskie Mountains. The monastery enshrines the relics of the Holy Cross. The cloisters hold the exhibitions of the Museum of the Missionary Oblates of Mary Immaculate (since 1936, residents of the monastery). From the tower of the Holy Trinity Church, rebuilt in 2014, a hundred years after its destruction, a vast panorama can be seen. The monastery also houses the Świętokrzyski National Park Nature Museum. From the observation deck over the stone run, one can see the unique quartzite rock rubble, a pagan wall dating from the 8th century, and a radio and TV tower, 157 metres high.

UJAZD, ZAMEK KRZYŻTOPÓR / UJAZD, THE KRZYŻTOPÓR CASTLE

Najwspanialsza rezydencja wzniesiona w Polsce na początku XVII wieku w typie pałazzo in fortezza dla Krzysztofa Ossolińskiego, wojewody sandomierskiego. Została zaprojektowana przez Wawrzynca Senesę, architekta włoskiego (budowianego kolegiaty w Klimontowie) na wzór kalenдаря – 4 baszty (poły roku), 12 sal balowych (miesiące w roku), 52 pokoje (tygodnie), 7 bram (dni tygodnia) i 365 okien (liczba dni w roku). Zamek zniszczyła wojska Jerzego Rakoczego w 1657 roku i do dziś budowa pozostała w stanie imponującej ruiny. Nazwa zamku pochodzi od herbu Ossolińskich, na którym widnieje topór i krzyż umieszczone w portalu bramy wjazdowej.

The most impressive residence built in Poland in the early seventeenth-century for Krzysztof Ossoliński, voivode of Sandomierz. The castle is an example of the so-called palazzo in fortezza style. It was designed by the Italian architect Lawrence Senes (the builder of the collegiate church in Klimontów) to reflect the calendar - 4 towers (seasons), 12 ballrooms (months in a year), 52 rooms (weeks), 7 gates (weekdays) and 365 windows (number of days in the year). The castle was destroyed by George Rakoczi's army in 1657 and still remains a total ruin. The name (Polish: Krzyżtopór = cross and axe) stems from the coat of arms of the Ossoliński family, which depicts an axe and a cross in an entrance gate.

ZALEW CHANĆA / THE ARTIFICIAL LAKE CHANCA

Zbiornik retencyjno-rekreacyjny na rzece Czarna (Szczawzowa) o powierzchni 340 hektarów. Powstał w latach 1974–1984 w otulinie Cisowsko-Orłowińskiego Parku Krajobrazowego. Maksymalna pojemność zbiornika to 40 milionów m³ wody. Głębokość zalewu wynosi od 3 do 11 metrów. Teren wokół akwenu jest lekko poładowany i porośnięty lasem sosnowym. Są tu dobre warunki do białowania (okoliczne lasy obfitują w różne gatunki grzybowe), uprawiania sportów wodnych, w tym windsurfingu i wędkarstwa (w wodach żyją duże populacje sandacza, leszcza i suma, okonia, karpia i amura). W okolicy są liczne gospodarstwa agroturystyczne, domki rekreacyjne i pola namiotowe.

Chanca is a recreational and retention reservoir on the river Czarna (Szczawzowa), with an area of 340 hectares. It was built between 1974–1984 in the buffer zone of the Cisów-Orłowiński Landscape Park. The reservoir has a maximum capacity of 40 million m³ of water. The depth of the artificial lake is between 3 and 11 metres. The area around the lake is gently undulating and covered with pine trees. There are good conditions for camping (the surrounding forests are rich in various species of mushrooms), water sports, including windsurfing, and fishing (the waters contain large populations of pikeperch, bream, catfish, bass, carp and grass carp). There are numerous agritourism farms, holiday cottages and campsites in the vicinity.

